

Not: Kaynak sularına belediyelerce özel işaret konulması halinde kaynak suları harcının alınması, bu yönde bir denetim söz konusu değilse sözü edilen harcın alınmaması gerektiği hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-14399437-622.02-4717471
Konu : GÖRÜŞ (Kaynak Suları Harcı Hk.)

10/10/2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 07.09.2022 tarihli ve 8835 sayılı yazı.

İlgi yazı ve eklerinde; ... Ticaret ve Sanayi Odası'na mensup bir üyenin "... markası adı altında su üretimi yaptığı, kullanılan suyun Yer Altı Suları Hakkında Kanun'a tabi olduğu, bu sebeple devlet tüzel kişiliği hüküm ve tasarrufu altında olduğu, bu kaynağın mülga ... İl Özel İdaresi'nden kiralandığı, il özel idaresi kapanınca kiralama yetkisinin büyükşehir belediyesine geçtiği, bu devirden sonra kendilerinden ... Su ve Kanalizasyon İdaresi tarafından 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na göre "Kaynak Suları Harcı" ödenmesi talep edildiği belirtilerek bu talebin kaynak suları üzerinde bir denetim yetkisi olmaması nedeniyle hukuka aykırı olduğundan bahisle konuya ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere, Anayasa'nın 73 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.*" hükmü bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 235 inci maddesinde; "*Hususi kanuna tevfikan belediyelerce idare edilen sularla işletilmesi şirketlere bırakılan suların sıhhi hususları Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletinin murakabesine tabidir.*" hükmü, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 27 nci maddesinde; "*(1) Herhangi bir katkı, aroma veya zenginleştirme amaçlı madde ilave edilen kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve yapay sodaların üretimi, ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Ancak; kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve tıbbi amaçlı suların üretimi, uygun şekilde ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin usul ve esaslar ile içme-kullanma sularının teknik ve hijyenik şartlara uygunluğu, kalite standartlarının sağlanması, kalite standartlarının izlenmesi ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir. Bu esaslara uygunluk bakımından belediye veya il özel idarelerinin sorumluluğunda bulunan içme sularının Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından yapılacak veya yaptırılacak her türlü tetkik ve tahlil bedelleri ilgili belediye veya il özel idaresince karşılanır. Belediyelerce ödenecek tetkik ve tahlil bedelleri, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına belediyelerce tahakkuk ettirilecek su kullanım bedellerinden mahsup edilir. Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının birliklerince talep edilen içme ve kullanma sularına ilişkin analizler ilgili mevzuatına göre Sağlık Bakanlığına bağlı laboratuvarlarda ücretsiz olarak yapılır.*" hükmü,

İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğin "*Denetim ve İzleme*" başlıklı 46 ncı maddesinin birinci fıkrasında, "(Değişik madde: RG-7/3/2013-28580) *Kaynak ve içme sularına ait tesisler senede bir defa Kurumca, üçer aylık periyotlarla da Müdürlükçe denetlenir. Kurumca ve Müdürlükçe yapılan denetimlerde suyun kalitesini olumsuz yönde etkilemeyecek fiziksel değişiklikler ile izin verildiği sıradaki şartlarda bir değişikliğe sebebiyet vermeyecek eksikliklerin tespit edilmesi durumunda eksikliklerin tamamlanması için en fazla onbeş gün süre*

verilir. Bu süre sonunda gerekli şartları sağlamayan tesisler hakkında yasal işlem yapılır. Tüketime sunulan kaynak ve içme suları ise denetim izlemesine, kontrol izlemesine ve piyasa kontrolüne tabi tutulur.” hükmü,

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun kaynak suları harcının konusunu düzenleyen 63 üncü maddesinde; “*Özel kaplara doldurulup satılacak olan kaynak sularının (işlenmiş sular dahil) belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması, Kaynak Suları Harcına tabidir.*” hükmü,

“*Mükellef*” başlıklı 64 üncü maddesinde; “*Kaynak Suları Harcını, kaynak sularını özel işaretli kaplara doldurup satanlar ödemekle mükelleftirler.*” hükmü,

“*Tarife*” başlıklı 65 inci maddesinde de kaynak suları harcının bu Kanun’da belirtilen hadler içinde düzenlenecek tarifeye göre alınacağı,

“*Harcın ödenmesi*” başlıklı 66 ncı maddesinde; “*Kaynak Suları Harcı, bu suların satışa arzı için kaplara doldurulmasını müteakip, kaplar üzerine özel işaret konulması sırasında bu işi yapan belediyeye makbuz karşılığı peşin olarak ödenir. Başka bir belediye sınırları ve mücavir alanları içinde satışa arz edilen kaynak sularından ikinci bir kez harç alınmaz.*” hükmü yer almaktadır.

2464 sayılı Kanunun “*Usul hükümleri*” başlıklı 98 inci maddesinde; “*Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve bunların ek ve tadilleri hükümleri uygulanır.*” hükmü bulunmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 8 inci maddesinde, “*Mükellef, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettübeden gerçek veya tüzel kişidir.*

Vergi sorumlusu, verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir.

Vergi kanunlarıyla kabul edilen haller müstesna olmak üzere, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna mütaallik özel mukaveleler vergi dairelerini bağlamaz.” hükmü

5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin (e) bendinde, “*Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettmek; kaynak sularını işletmek veya işlettmek.*” hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 59 uncu maddesinde “*Belediyenin gelirleri şunlardır:*

a) *Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları.*

...” hükmü yer almaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinde, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiş olup mezkûr maddenin birinci fıkrası ve kanunlar ile münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak büyükşehir ilçe belediyelerinin uhdesine bırakılmıştır. Ayrıca, aynı Kanunun 23 üncü maddesinde, büyükşehir belediyelerince alınacak vergi ve harçların neler olduğu sayma suretiyle belirtilmiştir.

Ayrıca, 2560 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde, “*İSKİ'nin gelirleri aşağıdaki kaynaklardan sağlanır:*

a) *Su satışı ve kullanılmış suların uzaklaştırılmasına karşılık, tarifesine göre abonelerden alınacak ücretler,*

b) *Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca, su ve kanalizasyon tesislerinden yararlananlardan ilgili belediye adına alınacak katılma payları,*

...” hükmü yer almakta olup belirtilen ücret ile su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı dışında herhangi bir vergi ve vergi benzeri mali yükümlülükler kapsamında bir alacak öngörülmemiştir.

Öte yandan, konu ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığından alınan 23.02.2010 tarihli ve 014184 sayılı yazıda, “... Yukarıda yer alan

hükümlerin incelenmesinden, kaynak sularını işletmek veya işletirmek yetkisi belediyelere verilmiş olmakla birlikte, kaynak sularının denetim ve izlenmesinin Sağlık Bakanlığı ve il sağlık müdürlüklerince yapıldığı anlaşılmaktadır.

Buna göre, kaynak sularının (işlenmiş sular dâhil) belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması halinde kaynak suları harcının alınması, ancak belediyece bir denetim söz konusu değilse harç alınmaması gerekmektedir.” denilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri ve görüş yazıları çerçevesinde, kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve tıbbi amaçlı suların üretimi, uygun şekilde ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin usul ve esaslar ile içme-kullanma sularının teknik ve hijyenik şartlara uygunluğu, kalite standartlarının sağlanması, kalite standartlarının izlenmesinin ve denetiminin Sağlık Bakanlığınca yürütülmekte olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan 2464 sayılı Kanuna göre özel kaplara doldurulup satılacak kaynak sularının hangi kaynaklara ait olduğunu gösterecek şekilde bu kaplara belediyelerce özel işaret konulması halinde kaynak suları harcının konusunu teşkil ettiği hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, kaynak sularının (işlenmiş sular dâhil) belediyelerce hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması halinde kaynak suları harcının alınması, belediyece bu yönde bir denetim söz konusu değilse sözü edilen harcın alınmaması gerektiği,

Öte yandan, verginin ve idarenin yasallığı ilkeleri gereği kanunda öngörölmüş vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlölüklerin kanunun yetki verdiği idarelerce kanunda gösterilen usul ve esaslarda tahsil edilmesi gerektiği, dolayısıyla ilgili kanunda tahsile yetkili kılınmayan idarelerce verginin veya harcın tahsil edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür